

**ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนริมน้ำ :
กรณีศึกษาตลาดลาดชะโด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**

**STRATEGIES FOR ECOTOURISM DEVELOPMENT OF
RIVERFRONT COMMUNITY: A CASE STUDY OF LADCHADO MARKET,
AMPHOE PAKHAI, CHANGWAT PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA**

กุลนาถ ลักขณศิริ¹, สุพจน์ พันธนีเยะ² และ เสวียน เจนเข้³
Kunlanart Luksanasiri¹, Supot Pantaneeya² and Sawian Jankao³

นักศึกษาลัทธิปริยัติบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร¹
อาจารย์ประจำวิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร²
อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร³
kayalex2010@hotmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด (2) เพื่อศึกษารูปแบบยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การวิจัยนี้แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น เพื่อการสร้างยุทธศาสตร์พัฒนา (2) การสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยมีการวิเคราะห์สถานการณ์สภาพแวดล้อมภายในภายนอก (SWOT) เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) บุคลากรภาครัฐ (2) บุคลากรภาคธุรกิจชุมชน (3) ประชาชนท้องถิ่นชุมชน (4) บุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แนวทางการสัมภาษณ์แบบสอบถาม โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม การสนทนากลุ่ม และการวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า (1) จากการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนริมน้ำตลาดชะโด มีสภาพปัญหาด้านการคมนาคม การจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวยังไม่มีประสิทธิภาพ และยังไม่มีการพัฒนาสภาพแวดล้อมภูมิทัศน์บริเวณชุมชนเท่าที่ควรและมีจำนวนร้านค้าน้อย ส่วนความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนคือ ควรมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การ

พัฒนาการจัดการสถานที่ท่องเที่ยวที่มีการพัฒนาภูมิทัศน์สิ่งแวดล้อมชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด การพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยว การปรับปรุงร้านค้า และการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมโบราณชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโดดังกล่าว (2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโดควรมีการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมชุมชนภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมประเพณีด้วย ยุทธศาสตร์การพัฒนา 4 ด้าน คือ ยุทธศาสตร์ด้านที่ 1 การพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นและยุทธศาสตร์ด้านที่ 2 การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์ด้านที่ 3 การพัฒนาด้านสถาปัตยกรรม และยุทธศาสตร์ด้านที่ 4 การพัฒนาด้านประเพณีวัฒนธรรม

คำสำคัญ

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ชุมชนริมน้ำ ตลาดลาดชะโด

ABSTRACT

This research study aimed: (1) to investigate problems and needs for ecotourism development at Ladchado Market riverfront community and (2) to study strategies for ecotourism development of the riverfront community: in Ladchado market, Amphoe Pakhai, Changwat Phra Nakhon Si Ayutthaya. The study was divided into two stages: (1) the study of background information in order to develop strategies, (2) the of strategies for ecotourism development.

The results revealed that:

1. There were problems and there is a need for strategies on ecotourism development in Ladchado Market riverfront community. Some of the problems were about Transportation. The tourism resources management was not effective The community landscape development was not well-expanded, and shops in the community. were as for the inadequate the needs of the community. ecotourism development, they should develop and manage tourist attractions, expand riverfront landscape development and reinforce activities for tourists. There were also the needs for the improvement of shops and the conservation of traditional architecture of Ladchado Market riverfront community.

2. The strategies on ecotourism development of Ladchado Market riverfront community about tourism resources management were suitable for with environment, local wisdom, tradition, and culture. There were four strategies on ecotourism development: (1) the strategies on local wisdom development, (2) the strategies on environment, (3) the strategies on architecture and (4) the strategies on tradition and culture development.

Keywords Ecotourism, Riverfront Community, Ladchado Market

บทนำ

ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบันมีแนวโน้มขยายตัวขึ้นโดยเฉพาะอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นรายได้หลักของประเทศ รองลงมาการส่งออกเกษตรกรรม ธุรกิจการท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้แก่ประเทศจำนวนมากโดยรัฐบาลมีนโยบายสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวสองแสนล้านบาทต่อปี จังหวัดที่มีศักยภาพด้านท่องเที่ยวคือ จังหวัดกรุงเทพ จังหวัดชลบุรี และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีศักยภาพในด้านการกระตุ้นเศรษฐกิจทำรายได้จากธุรกิจการท่องเที่ยว จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีแนวทางการพัฒนาสถานที่แหล่งท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นในจังหวัด เพื่อให้นักท่องเที่ยวมากขึ้นและมีการใช้เวลาอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามากขึ้นและชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโดนี้เป็นชุมชนริมน้ำเป็นตลาดเก่าแก่แห่งแรกแต่ยังไม่มีการพัฒนาในด้านสภาพแวดล้อม ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวและไม่มีรูปแบบยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยวที่เหมาะสม

จากเหตุผลและสถานการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด
2. เพื่อศึกษารูปแบบยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย

ด้านวิชาการ สามารถทราบข้อมูล สภาพปัญหาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และรูปแบบยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนริมน้ำ ตลาดโบราณ

ด้านชุมชน สามารถทราบรูปแบบยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนริมน้ำตลาดโบราณ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้สำหรับท้องถิ่นต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของพื้นที่และขอบเขตระยะเวลาดำเนินการวิจัยในบริเวณชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด อำเภอดมัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ.2555-2556

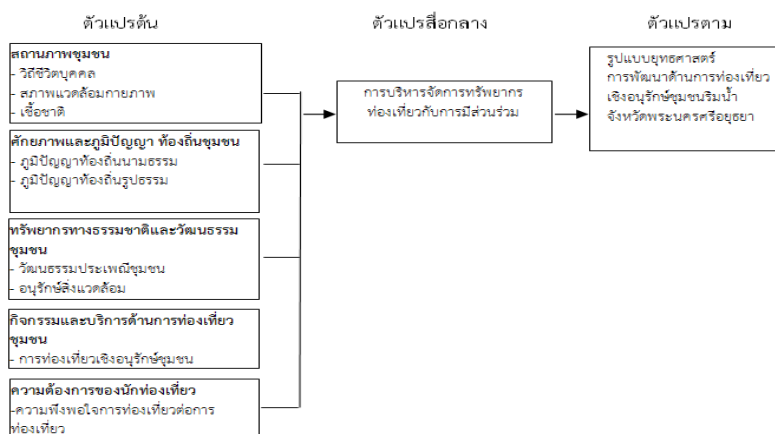
ขอบเขตประชากร แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ

1. บุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ด้านการท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ด้านการท่องเที่ยว
2. ประชาชนท้องถิ่นชุมชน คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด
3. บุคลากรในภาครัฐกิจชุมชน
4. บุคลากรภาครัฐผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชนข้าราชการท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น

ขอบเขตเนื้อหา ประกอบด้วย

แนวทางยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด และศึกษาข้อมูลเบื้องต้นด้านเอกสาร แนวคิดทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ยุทธศาสตร์ หมายถึง วิธีการที่คิดว่าดีที่สุดจะทำให้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนด
การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น การพัฒนาคน หน่วยงานชุมชน
ประเทศเจริญขึ้นเพื่อสนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่มากยิ่งขึ้น

การท่องเที่ยว หมายถึง ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ความสัมพันธ์ที่เกิดจากนักท่องเที่ยว
กับธุรกิจและบริการต่าง ๆ รวมทั้งกับรัฐบาลกับประเทศและประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งเป็น
แหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องในกิจกรรม

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การท่องเที่ยวที่คงไว้ซึ่งคุณภาพที่ดีของแหล่ง
ท่องเที่ยว และคุณภาพชีวิตของชุมชนท้องถิ่นที่แหล่งท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่

เจตคติต่อการท่องเที่ยว หมายถึง ความรู้สึกทั้งด้านต่าง ๆ ต่อการดำเนินการใน
กิจกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวของบุคลากรชุมชน

วัฒนธรรมอัตลักษณ์ หมายถึง วัฒนธรรม เป็นคุณสมบัติเฉพาะของสิ่งนั้นที่ทำให้
สิ่งนั้นโดดเด่นขึ้นมา

ศักยภาพชุมชน หมายถึง ความพร้อม ความสามารถชุมชน การมีส่วนร่วม
กิจกรรม สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว นักทัศนาจร มาใช้บริการท่องเที่ยวใช้กิจกรรม
ท่องเที่ยวในชุมชน

การมีส่วนร่วมชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว หมายถึง ความร่วมมือร่วมใจความ
พร้อมในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวชุมชนบรรลุวัตถุประสงค์

ด้านการจัดการชุมชน หมายถึง กลุ่มคนหรือกลุ่มองค์กรมีความสนใจเรียนรู้ทำ
กิจกรรมร่วมกันมีความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจสังคมโดยมีการจัดรูปแบบการจัดการ
กิจกรรมเชื่อมโยงกัน

ทรัพยากรท่องเที่ยว หมายถึง องค์ประกอบที่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยว
ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรวัฒนธรรม ทรัพยากรกิจกรรม ทรัพยากรบริการ
ทรัพยากรเหตุการณ์

ผลิตภัณฑ์ชุมชน หมายถึง แนวคิดที่เน้นขบวนการสร้างสรรค์สร้างรายได้ของ
ผลิตภัณฑ์ในแต่ละหมู่บ้านหรือตำบลที่สนับสนุนส่งเสริมท้องถิ่นสามารถสร้างสรรค์
ผลิตภัณฑ์

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดได้เอง และนำมาใช้
แก้ปัญหาเป็นสติปัญญาเป็นองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้าน

วัฒนธรรมประเพณี หมายถึง สิ่งทั้งปวงที่มนุษย์สร้างขึ้นในวิถีชีวิตส่วนรวมจน
ความสามารถสืบทอดมาจากรุ่นสู่รุ่นเป็นสมาชิกในสังคมเป็นสิ่งถ่ายทอดกันมา

การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หมายถึง การส่งเสริมและอนุรักษ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม
การพัฒนาชุมชน หมายถึง การพัฒนาคนให้มีคุณภาพมีความรู้มีความมั่นคงด้าน
เศรษฐกิจ

ความต้องการของนักท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการระหว่างการ
ท่องเที่ยวและ มีความพึงพอใจในการท่องเที่ยว

วิธีวัดตัวแปรและเครื่องมือ

1. ตรวจวัดสภาพชุมชนทรัพยากรการท่องเที่ยวชุมชน สภาพแวดล้อมชุมชนด้วย
แบบสอบถาม หรือแนวคำถามและการสังเกต
2. ตรวจวัดสภาพบุคคลในชุมชนและบุคคลด้านการท่องเที่ยวและบุคคลด้าน
ธุรกิจชุมชนและบุคลากรภาครัฐด้วยแบบสอบถามและสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการตรวจสอบ
ยุทธศาสตร์ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) เครื่องมือเชิงคุณภาพ 2) เครื่องมือ เชิง
ปริมาณ ดังนี้

1. เครื่องมือเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ในการสัมภาษณ์ด้านข้อมูล สภาพ
เบื้องต้นชุมชนริมน้ำลาดชะโด และด้านทรัพยากรท่องเที่ยวชุมชนและสภาพปัญหาความ
ต้องการและปัจจัยรวมทั้งการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโดซึ่งในการ
สัมภาษณ์สำหรับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรในภาครัฐ จำนวน 10 คน และ
บุคลากรด้านการท่องเที่ยว จำนวน 7 คน

2. เครื่องมือเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถามและแบบประเมินยุทธศาสตร์การ
พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด และแบบประเมินความพึง
พอใจยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด ดังนี้

2.1 แบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire)
สำหรับประชาชนท้องถิ่นชุมชน จำนวน 115 คน ได้สร้างขึ้นโดยสอดคล้องกับ
วัตถุประสงค์ที่ศึกษาโดยลักษณะเครื่องมือเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ
สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติทั่วไปและปัญหาอุปสรรคความต้องการทางการท่องเที่ยว
ศักยภาพทรัพยากรธรรมชาติ และแนวทางการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวและปัจจัยในการ
ท่องเที่ยว ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยให้ผู้ตอบ
แบบสอบถามแสดงความคิดเห็นคือ ระดับความเห็นด้วยมากที่สุด ความเห็นด้วยมาก

ความเห็นปานกลาง ความเห็นน้อย และความเห็นด้วยน้อยที่สุด ซึ่งเครื่องมือวิจัยได้นำไปตรวจสอบหาความน่าเชื่อถือได้ และหาค่าความเที่ยงตรง และมีการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นโดยนำไปทดลองใช้ (Try out) 30 คนจากการทดลองใช้แบบสอบถามที่ใช้ครั้งนี้พบว่ามีความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.85 ซึ่งถือว่าเป็นค่าที่เชื่อถือได้

2.2 แบบประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนากองท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโดเป็นแบบประเมินที่มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด และมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติที่ชุมชนดังกล่าว สำหรับการตรวจสอบยุทธศาสตร์โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 ท่านโดยแบบประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนากองท่องเที่ยวนี้ประกอบด้วยการประเมิน วิสัยทัศน์ พันธกิจ รูปแบบยุทธศาสตร์ เป้าหมายยุทธศาสตร์ และยุทธศาสตร์พัฒนาทุกด้านโดยกำหนดค่าเป็น 3 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วย (มีค่า 1 คะแนน) ไม่แน่ใจ (มีค่า 0 คะแนน) และไม่เห็นด้วย (มีค่า -1 คะแนน) ถ้าข้อใดค่าน้อยกว่า 1 ต้องมีปรับแก้ไขดังกล่าว

2.3 แบบประเมินความพึงพอใจยุทธศาสตร์การพัฒนากองท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด ใช้เพื่อสอบถามความพึงพอใจยุทธศาสตร์ต่อกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้อง จำนวน 30 คน โดยในการวิจัยนี้ในด้านมาตรฐานความเป็นไปได้ ความเหมาะสม การใช้ประโยชน์ และความถูกต้องในยุทธศาสตร์ 4 ด้าน ดังกล่าว

โดยข้อมูลที่ได้นำมาหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และเสนอข้อมูลในรูปตาราง ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นคำถามแบบปลายเปิดด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาคำตอบ (Content analysis)

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยและพัฒนาครั้งนี้ใช้เทคนิคแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในด้านยุทธศาสตร์การพัฒนากองท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ริมน้ำตลาดลาดชะโด โดยมีการวิจัย 2 ขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. การศึกษาสภาพชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโดและด้านทรัพยากรท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

2. การสร้างยุทธศาสตร์พัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สำหรับชุมชนริมน้ำตลาดโบราณ

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโดและด้านทรัพยากรท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 การสอบถามบุคคลในชุมชนเพื่อศึกษาศักยภาพชุมชนในการพัฒนา

1.2 การสัมภาษณ์บุคคลด้านการท่องเที่ยวเพื่อประเมินโอกาสและความเป็นไปได้ในการพัฒนา

1.3 การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ข้าราชการท้องถิ่นเพื่อศึกษาโอกาสและความเป็นไปได้ในการพัฒนา

จากนั้นนำข้อมูลสำคัญที่ได้จากการสอบถามและสัมภาษณ์จากบุคคลนั้น และข้อมูลแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไปพัฒนาต่อโดยจัดการสนทนาเพื่อการวิเคราะห์สถานการณ์สภาพแวดล้อมภายในภายนอก (SWOT) ซึ่งจะช่วยให้เกิดการวิเคราะห์ประเด็นความเป็นไปได้ในยุทธศาสตร์

ตอนที่ 2 การสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สำหรับชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด โดยการนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 จากการศึกษาสภาพชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโดและด้านทรัพยากรท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มาสร้างเป็นยุทธศาสตร์ โดยการสนทนากลุ่ม โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 การยกร่างยุทธศาสตร์โดยกำหนดกลุ่มวิพากษ์และการยกร่างยุทธศาสตร์ ซึ่งเป็นคณะกรรมการยกร่างยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ดังกล่าว

2.2 การตรวจสอบร่างยุทธศาสตร์โดยผู้เชี่ยวชาญ

2.3 การพัฒนาบทสรุปยุทธศาสตร์

2.4 การประเมินความพึงพอใจต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นสภาพชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโดและด้านทรัพยากรท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่า

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด พบว่าการวิเคราะห์ข้อมูลจากแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสอบถามด้านประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ บุคคลชุมชนที่อาศัยและเจ้าหน้าที่ข้าราชการท้องถิ่น และกลุ่มบุคคลด้านการท่องเที่ยว

ประเด็นปัญหาอุปสรรคที่มีต่อการท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโดที่สำคัญได้แก่ เส้นทางรถยนต์อ้อมมาก มีจำนวนร้านค้าในตลาดน้อย มีนักท่องเที่ยวน้อย สภาพแวดล้อมภูมิทัศน์บริเวณรอบทรุดโทรม และกิจกรรมท่องเที่ยวน้อย รวมทั้งขาดการพัฒนาด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

ส่วนผลการศึกษาด้านความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด พบว่า มีความต้องการในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยว การพัฒนาด้านการลงทุนท่องเที่ยวในชุมชน ความต้องการด้านสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์บริเวณรอบที่ดีขึ้น และความต้องการการพัฒนาในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ดีขึ้น

1.2 ผลการวิเคราะห์สถานการณ์สภาพแวดล้อมภายในภายนอกชุมชน (SWOT) เพื่อแสวงหาแนวทางในการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชน จากการหาศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวและข้อมูลเบื้องต้น ชุมชนมาวิเคราะห์สถานการณ์สภาพแวดล้อมภายในภายนอก (SWOT) ซึ่งสามารถบอกศักยภาพชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยวอนุรักษ์ด้วยการสนทนากลุ่ม เน้นกลุ่มแกนนำที่สำคัญของชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด ซึ่งมี 3 กลุ่ม คือ กลุ่มชุมชนชาวบ้าน และกลุ่มธุรกิจชุมชน และกลุ่มเจ้าหน้าที่ข้าราชการท้องถิ่น พบว่า

1.2.1 จุดแข็ง (S) ที่สำคัญ คือ 1) ทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ 2) แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ 3) มีภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมประเพณีสำคัญ 4) คนในชุมชนมีอุปนิสัยจิตใจมิตรไมตรีต่อบุคคลภายนอก

1.2.2 จุดอ่อน (W) ที่สำคัญ คือ 1) เส้นทางคมนาคมถนนมักอ้อมจากตัวเมืองจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) การจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวเป็นอุปสรรคสำคัญ 3) การประชาสัมพันธ์น้อย 4) แหล่งท่องเที่ยวในตัวเมืองจังหวัดพระนครศรีอยุธยาน่าสนใจมากกว่าชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด

1.2.3 โอกาส (O) คือ 1) การสนับสนุนจากภาครัฐและภาคเอกชนในทุกส่วน 2) การขยายตัวของคมนาคมในอนาคต 3) ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญ

1.2.4 อุปสรรค (T) คือ 1) ปัจจัยการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวใช้เงินลงทุนมาก 2) การแข่งขันธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาสูงมาก

จากตารางผลการวิเคราะห์สถานการณ์สภาพแวดล้อมภายในภายนอก (SWOT MATRIX) สรุปผลการวิเคราะห์ได้ว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด ควรใช้กลยุทธ์เชิงพัฒนา (WO) ซึ่งเป็นการกำหนดเป้าหมาย โดยใช้ความได้เปรียบในโอกาสมาปิดจุดอ่อน เพื่อสร้างเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด

2. ผลยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด

จากยุทธศาสตร์การพัฒนากองท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดลาดชะโด มีการดำเนินการ 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การยกร่างยุทธศาสตร์ 2) การตรวจสอบร่างยุทธศาสตร์ 3) การพัฒนาสรุปยุทธศาสตร์ และ 4) การประเมินความพึงพอใจด้านยุทธศาสตร์ ได้ผลสรุปดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ของสถานการณ์สภาพแวดล้อมภายในภายนอก (SWOT MATRIX) ในการพัฒนากองท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด

สภาพแวดล้อม	จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
ภายใน	S1-4	W1-4
ภายนอก		
โอกาส (O)	กลยุทธ์เชิงรุก (SO)	กลยุทธ์เชิงพัฒนา (WO)
O : 1-3	S1-3 + O1 -2 S4+O3 (กำหนดเป้าหมายโดยใช้จุดแข็งประสานกับความได้เปรียบในโอกาส)	W1-2 + O1-2, ↓ ใช้ยุทธศาสตร์ที่ 1, 2, 3 W3-4 + O3 → ใช้ยุทธศาสตร์ที่ 4 (กำหนดเป้าหมายโดยใช้ความได้เปรียบในโอกาสมาปิดจุดอ่อน)
อุปสรรค (T)	กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST)	กลยุทธ์เชิงรับ (WT)
T : 1-2	S1-3 + T1 S4+T2 (กำหนดเป้าหมายโดยใช้จุดแข็งหลบหลีกอุปสรรคหรือข้อจำกัด ต่าง ๆ)	W1-2 + T1 W3-4+T2 (กำหนดเป้าหมายโดยระมัดระวังจุดอ่อนและหลบหลีกอุปสรรคข้อจำกัดต่าง ๆ)

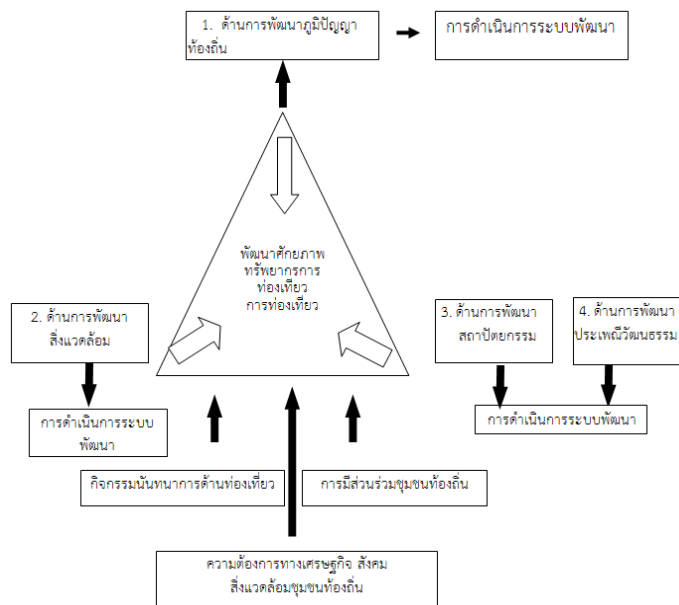
3. การประเมินความพึงพอใจด้านยุทธศาสตร์การพัฒนาจากขั้นตอนทั้ง 4 ขั้นตอนของการสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนากองท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด โดยผลยุทธศาสตร์การพัฒนากองท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด

นั้น รูปแบบควรมุ่งไปสู่การพัฒนาจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วม ชุมชนและมียุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยมีการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว มี 4 ด้าน ได้แก่

- 3.1 ด้านการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 3.2 ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม
- 3.3 ด้านการพัฒนาสถาปัตยกรรม
- 3.4 ด้านประเพณีวัฒนธรรม

โดยมีการดำเนินการระบบยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด ซึ่งประกอบด้วย 1) วิสัยทัศน์ 2) เป้าหมายยุทธศาสตร์เฉพาะ ด้าน 3) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนา 4) วิธีดำเนินการ 5) ทรัพยากร 6) ตัวชี้วัดความสำเร็จ 7) แผนงาน โดยมีรายละเอียดดังภาพที่ 2

การบริหารจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด

ภาพที่ 2 รูปแบบยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนามีการกำหนดขึ้น 4 ด้าน คือ ยุทธศาสตร์ด้านที่ 1 การพัฒนาด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายยุทธศาสตร์เฉพาะด้าน เพื่อการพัฒนา

อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้มีคุณภาพและสร้างมูลค่าเพิ่มด้านรายได้แก่ชุมชนชาวบ้าน ยุทธศาสตร์ด้านที่ 2 การพัฒนาสิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าหมายยุทธศาสตร์เฉพาะด้านเพื่อการพัฒนาอนุรักษ์ด้านสิ่งแวดล้อมชุมชนริมน้ำโดยกิจกรรมทางเรือ ยุทธศาสตร์ด้านที่ 3 การพัฒนาด้านสถาปัตยกรรม โดยมีเป้าหมายยุทธศาสตร์เฉพาะ ด้านเพื่อการอนุรักษ์ด้านสถาปัตยกรรมท้องถิ่นชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโดเหมาะสม และยุทธศาสตร์ด้านที่ 4 การพัฒนาประเพณีวัฒนธรรม โดยมีเป้าหมายยุทธศาสตร์เฉพาะด้านเพื่อการพัฒนาอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมสืบทอดอย่างยั่งยืน

จากยุทธศาสตร์ดังกล่าว มีการตรวจสอบยุทธศาสตร์โดยผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีค่าดัชนี IOC ในทุกข้อ มีคะแนนอยู่ระหว่าง 0.58-1.00 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทุกข้อนั้นมีค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา มีค่ามากกว่า 0.50 สามารถใช้เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนากองทุนเพื่ออนุรักษ์ได้ และการประเมินความพึงพอใจต่อยุทธศาสตร์การพัฒนากองทุนเพื่ออนุรักษ์ชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโดในยุทธศาสตร์ทั้ง 4 ด้านของชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด โดยมีการเรียงลำดับความสำคัญของยุทธศาสตร์การพัฒนากองทุนเพื่ออนุรักษ์ชุมชน โดยยุทธศาสตร์ด้าน 1 การพัฒนาจัดการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมท้องถิ่นชุมชนริมน้ำมีความสำคัญอันดับ 1 จากค่า $\bar{X}=4.57$ ส่วนความสำคัญอันดับ 2 มีค่า $\bar{X}=4.47$ เป็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจัดการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี และความสำคัญอันดับ 3 มีค่า $\bar{X}=4.37$ เป็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจัดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชุมชนริมน้ำ ส่วนยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจัดการอนุรักษ์ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความสำคัญอันดับ 4 โดยมีค่า $\bar{X}=4.32$ ดังนั้นอาจกล่าวว่าการบริหารจัดการทรัพยากรกองทุนเพื่ออนุรักษ์ชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโดสอดคล้องเหมาะสมกับยุทธศาสตร์การพัฒนากองทุนเพื่ออนุรักษ์ชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโดทั้ง 4 ด้าน ดังกล่าวที่มีการพัฒนาด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น สิ่งแวดล้อม สถาปัตยกรรม วัฒนธรรมประเพณีของชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโดนั้น

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้ตรงตามประเด็นหลักของวัตถุประสงค์ในการวิจัย (1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนากองทุนเพื่ออนุรักษ์ชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด (2) เพื่อสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนากองทุนเพื่ออนุรักษ์ชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด โดยมีการดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 1) การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น 2) การสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนากองทุนเพื่ออนุรักษ์ชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด โดยมีการนำมาอภิปรายผลตามประเด็นด้านวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด ได้วิเคราะห์ผลจากการศึกษาความคิดเห็นสำหรับผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ บุคลากรของรัฐ บุคลากรด้านท่องเที่ยว และประชาชนท้องถิ่นชุมชน ซึ่งในด้านสภาพปัญหาพบว่า ชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโดมีปัญหาด้านการพัฒนาการจัดการปัจจัยทรัพยากรท่องเที่ยวไม่มีประสิทธิภาพ ในด้านที่สำคัญคือ ไม่มีการพัฒนาภูมิทัศน์สภาพแวดล้อมโดยรอบให้สมบูรณ์สวยงาม เหมาะสำหรับการท่องเที่ยวและปัญหาด้านการจัดการปัจจัยทรัพยากรท่องเที่ยวด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีการสืบทอดน้อย และไม่มีการพัฒนาให้เหมาะสม โดยมีความสอดคล้องกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ซึ่งได้กำหนดการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงการรองรับสภาพการท่องเที่ยวทางกายภาพชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ก่อให้เกิดการกระจายรายได้อย่างเท่าเทียมกันไม่ได้เกิดผลกระทบเฉพาะที่เป็นรายได้กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง จึงเป็นการตอบสนองแท้จริง

2. ความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโดในด้านความต้องการพัฒนา พบว่า มีความต้องการการจัดการปัจจัยทรัพยากรท่องเที่ยวในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในด้านปัจจัยสภาพแวดล้อมธรรมชาติภูมิปัญญาท้องถิ่นและด้านกิจกรรมท่องเที่ยว บริการ ดังนั้น การจัดการปัจจัยทรัพยากรท่องเที่ยว มีความสำคัญต่อความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของจรีน ศิริ (2549, หน้า 299) การพัฒนาชุมชนโดยใช้วัฒนธรรมชุมชนเป็นฐาน โดยมีเป้าหมายการพัฒนาให้กิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนเป็นกิจกรรมที่ยั่งยืนเป็นอาชีพได้

3. การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด มีที่มาจากการวิเคราะห์ ข้อมูลเบื้องต้นของชุมชนในด้านทรัพยากรท่องเที่ยวชุมชน สภาพปัญหาความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโดและการวิเคราะห์สถานการณ์สภาพแวดล้อมจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรค (SWOT) เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด โดยมีการเสนอยุทธศาสตร์ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ดังที่กล่าวมา ซึ่งผลการวิเคราะห์นี้สามารถนำมากำหนดเป็นแนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด โดยมียุทธศาสตร์ 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านที่ 1 การพัฒนาด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านที่ 2 การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม ด้านที่ 3 การพัฒนาด้านสถาปัตยกรรม ด้านที่ 4 การพัฒนาด้านประเพณีวัฒนธรรม ซึ่งในแต่ละด้านของยุทธศาสตร์ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ เป้าหมายยุทธศาสตร์เฉพาะด้านกับวิธีดำเนินการ

และทรัพยากรและตัวชี้วัดความสำเร็จกับแผนงานกับการประเมินงาน รวมทั้งมีรูปแบบยุทธศาสตร์การพัฒนาดังกล่าว ซึ่งยุทธศาสตร์ทั้ง 4 ด้าน สอดคล้องกับศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโดครบถ้วนในด้านการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวคิดแนวทางการดำเนินการระบบพัฒนา และแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และยุทธศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และแนวคิดการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืน

ดังนั้น ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโดทั้ง 4 ด้าน ยุทธศาสตร์และรูปแบบยุทธศาสตร์ การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโดนั้น สรุปได้ว่า ยุทธศาสตร์เหมาะสมสมควรไปขยายผลในทางปฏิบัติสู่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และชุมชนริมน้ำตลาดโบราณอื่น ๆ ได้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด คือ

1. ควรมีการดำเนินการวิจัยพัฒนาการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด และภาครัฐ ภาคเอกชน ธุรกิจในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างเหมาะสม
2. ศึกษาความเป็นไปได้ แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวแบบ Home stay ในด้านที่พักของนักท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. ควรมีการศึกษาวิจัยประเมินผลตามยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างต่อเนื่อง โดยมีภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนมีส่วนร่วม
4. ควรให้พื้นที่ใกล้เคียงมาศึกษารูปแบบยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังกล่าว
5. ควรมีการนำยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นำไปใช้ปฏิบัติในหน่วยงานองค์กรภาคท้องถิ่น ดังกล่าว

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

จากผลสรุปยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถนำผลสรุปยุทธศาสตร์ดังกล่าว ไปใช้ ซึ่งมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับภาครัฐที่สำคัญคือ การท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและเทศบาล ลาดชะโด และหน่วยงานอำเภอผักไห่ เนื่องจากการวิจัยพบว่า พื้นที่ชุมชนริมน้ำตลาดลาด

ชะโด มีพื้นที่ลักษณะเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่นี้เท่านั้น แล้วทรัพยากรท่องเที่ยวมีเอกลักษณ์เฉพาะตน ดังนั้น การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวนี้เป็นการจัดการทรัพยากรพื้นที่เฉพาะให้เหมาะสมดังกล่าว ซึ่งภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญด้านทรัพยากรท่องเที่ยวโดดเด่น เช่น ชุมชนริมน้ำสภาพสมบูรณ์ และสถาปัตยกรรมโบราณตลาดลาดชะโด ตลาดโบราณ 100 ปี และด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น มีชื่อเสียง ด้านการสร้างบ้านเรือนไทยโบราณ การต่อเรือ และภูมิปัญญาด้านอาหารคาวหวาน ขนมหวานโบราณ ถ้าภาครัฐมีการพัฒนาปรับปรุงเหมาะสมกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ดังกล่าว

2. ข้อเสนอแนะสำหรับภาคเอกชนในพื้นที่ ควรมีการร่วมมืออย่างจริงจังกับภาครัฐในการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนริมน้ำตลาดลาดชะโด และภาคเอกชนควรมีการวางแผนรูปแบบเสนอความคิดต่อภาครัฐในด้านท่องเที่ยวเหมาะสม

3. ข้อเสนอแนะ สำหรับประชาชนทั่วไป ควรมีการวางแผนการมีส่วนร่วมกับภาครัฐและภาคเอกชน

เอกสารอ้างอิง

จริน ศิริ. (2549). การพัฒนาศักยภาพชุมชนด้านการท่องเที่ยวโดยใช้วัฒนธรรมชุมชนเป็นฐานท่องเที่ยว
ในการพัฒนา. วารสารปาริชาติ. 18(1), 16.